

VALSTYBINĖ LIGONIŲ KASA PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos
ministerijos Antikorupcijos ir atitikties skyriui

2019-10-08 Nr. 4K-6939
į 2019-07-15 Nr. (1.1.21-60)10-4532

MOTYVUOTA IŠVADA DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO VALSTYBINĖS LIGONIŲ KASOS PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS ADMINISTRACINIŲ SPRENDIMŲ ĮGYVENDINIMO KONTROLĖS, VYKDANT NEPAVALDŽIŲ ŪKIO SUBJEKTŲ PRIEŽIŪRĄ, SRITYJE

Valstybinės ligonių kasa prie sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VLK) Korupcijos prevencijos koordinavimo ir kontrolės komisija (toliau – Komisija) 2019 m. III ketv. atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės (toliau – KPT) nustatymą 2018–2019 m. VLK administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolės, vykdant nepavaldžių ūkio subjektų priežiūrą, srityje.

Vadovaudamasi Asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su VLK ir TLK, veiklos priežiūros tvarkos aprašu, patvirtintu VLK direktoriaus 2014 m. sausio 21 d. įsakymu Nr. 1K-10 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su Valstybine ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos ar teritorinėmis ligonių kasomis, veiklos priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“¹, VLK direktoriaus įsakymais sudarytos komisijos neplaninių kontrolės procedūrų metu kontroliuoja kompensuojamųjų ortopedijos technikos priemonių gamybos, išrašymo ir išdavimo pagrįstumo, kiekio, apskaitos, medicinos dokumentų pildymo kokybės ir norminių aktų laikymąsi, tai yra prižiūri ortopedijos įmonių ir kitų įstaigų veiklą. Kontrolės procedūrų metu priimami administraciniai sprendimai² dėl poveikio priemonių taikymo (dažniausiai – atlyginti žalą Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetui).

Nustatant KPT VLK administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolės, vykdant nepavaldžių subjektų priežiūrą, srityje buvo siekiama:

1. antikorupcinio požiūriu įvertinti, ar pakankamai reglamentuota administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolė, vykdant nepavaldžių ūkio subjektų priežiūrą (nustatyti sprendimų įgyvendinimo kontrolę vykdantys subjektai, jų funkcijos ir kontrolės tvarka, terminai ir atsakomybė);
2. įvertinti faktinę informaciją apie administracinių sprendimų įgyvendinimą, tai yra įsitikinti, ar užtikrinama priimtų administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolė, vykdant nepavaldžių subjektų priežiūrą;
3. nustatyti rizikos veiksnius bei priemones rizikos veiksniams valdyti.

¹ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/5348af60826f11e3a89fd7598ca5c9ab/asr>

² Vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymu, administracinis sprendimas – administracinis aktas ar nustatyta tvarka priimtas kitas nustatytos formos dokumentas, kuriame išreikšta viešojo administravimo subjekto valia. Administraciniai sprendimai, atliekant KPT nustatymą – sprendimai dėl bendro žalos Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetui dydžio ir poveikio priemonių taikymo.

Siekiant įvertinti KPT VLK priimamų administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolės, vykdant nepavaldžių subjektų priežiūrą, srityje buvo naudojami šie duomenų rinkimo ir vertinimo veiksmai bei metodai:

1. analizuojamos veiklos srities specialiojo klausimyno parengimas ir Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo klausimyno³, adaptavimas;

2. pokalbiai su ūkio subjektų veiklos priežiūrą, buhalterinę apskaitą ir žalos PSDF biudžetui išieškojimą vykdančiais VLK specialistais ir klausimynų pildymas;

3. surinktos informacijos analizė ir vertinimas;

4. veiklos sritį reglamentuojančių teisės aktų ir kitų dokumentų analizė ir vertinimas;

5. vertinimo aprašymas ir motyvuotos išvados parengimas.

Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo klausimyno pagalba nustatyta, kad VLK administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolės, vykdant nepavaldžių ūkio subjektų priežiūrą, srityje analizuojamu laikotarpiu nebuvo padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika, veikla nėra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu, valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija nenaudojama, Specialiųjų tyrimų tarnyba korupcijos rizikos analizės šioje srityje neatliko. Taip pat nustatyta, kad vertinta VLK veiklos sritis – administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolės, vykdant nepavaldžių subjektų priežiūrą – **priskiriama prie veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė**, kadangi atitinka Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies:

1) 2 punkte nustatytą kriterijų – pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas;

2) 3 punkte nustatytą kriterijų – atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti;

3) 5 punkte nustatytą kriterijų – vykdant šią veiklą priimami sprendimai, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.

Nustatytas korupcijos rizikos veiksnys⁴:

Teisės aktuose nėra nustatytų VLK priimamų administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolės, vykdant nepavaldžių subjektų priežiūrą, tvarkos ir ją įgyvendinančių subjektų.

Siekiant nustatyti korupcijos rizikos veiksnius VLK priimtų administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolės, vykdant nepavaldžių subjektų priežiūrą, srityje, buvo įvertinti teisės aktai, kuriuose reglamentuotos nuostatos, susiję su asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įmonių bei įstaigų kontrole ir žalos atlyginimu bei išieškojimu, taip pat VLK Ortopedijos technikos kompensavimo skyriaus, Apskaitos skyriaus ir bei Teisės ir personalo skyriaus nuostatai, darbuotojų pareigybių aprašymai:

1. VLK direktoriaus 2016 m. birželio 13 d. įsakymas Nr. 1K-182 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įmonių bei įstaigų, sudariusių sutartis su Valstybine ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos ar teritorinėmis ligonių kasomis, padarytos žalos Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetui nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“⁵ – reglamentuoja TLK žalos, padarytos PSDF biudžetui, nustatymo tvarką, vykdant asmens sveikatos priežiūros paslaugų, kurių išlaidos apmokamos PSDF biudžeto lėšomis, kiekio ir kokybės (atitikties nustatytiems šių paslaugų išlaidų apmokėjimo PSDF biudžeto lėšomis reikalavimams), kompensuojamųjų vaistų ir medicinos pagalbos priemonių bei kompensuojamųjų ortopedijos techninių priemonių skyrimo, išrašymo ir išdavimo (pardavimo) teisėtumo priežiūrą.

³ Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijos, patvirtintos Specialiųjų tyrimų tarnybos 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.D7EDC15D339E>

⁴ Korupcijos rizikos veiksnys – sąlygos, įvykiai ar aplinkybės, galinčios sudaryti prielaidas korupcijai.

⁵ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/7d4a2190314a11e69cf5d89a5fdd27cc/asr>

2. VLK direktoriaus 2010 m. liepos 12 d. įsakymas Nr. 1K-136 „Dėl Žalos Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetui atlyginimo tvarkos aprašo patvirtinimo“⁶ – Žalos Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetui atlyginimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato PSDF biudžetui padarytos žalos išieškojimo tvarką, kai: 1.1. Lietuvos Respublikoje asmenims neteisėtai suteikiamos asmens sveikatos priežiūros paslaugos, kurių išlaidos apmokamos PSDF biudžeto lėšomis; 1.2. asmenims, neteisėtai pasinaudojusiems Europos sveikatos draudimo kortele, Europos Sąjungos, Europos ekonominės erdvės šalyse ir Šveicarijoje (toliau – ES šalys) suteikiamos asmens sveikatos priežiūros paslaugos, kurių išlaidos apmokamos PSDF biudžeto lėšomis; 1.3. dėl asmens neteisėtos veikos nukentėjusio draudžiamą privalomuoju sveikatos draudimu (toliau – nukentėjusiojo) gydymo išlaidos apmokamos PSDF biudžeto lėšomis. Šis tvarkos aprašas netaikomas išieškant PSDF biudžetui padarytą žalą, kurią nustato TLK, atlikdamos patikrinimus asmens sveikatos priežiūros įstaigose ir vaistinėse, kitose įstaigose bei įmonėse, sudariusiose sutartis su VLK ar TLK, pagal VLK direktoriaus 2014 m. sausio 10 d. įsakymu Nr. 1K-10 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su Valstybine ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos ar teritorinėmis ligonių kasomis, veiklos priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintą tvarką.

3. VLK direktoriaus 2015 m. gruodžio 22 d. įsakymas Nr. 1K-373 „Dėl Žalos Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetui primažinimo mažareikšme tvarkos aprašo patvirtinimo“⁷ – reglamentuoja, kokiomis sąlygomis PSDF biudžetui padaryta žala gali būti pripažinta mažareikšme, taip pat šios žalos nustatymo tvarką ir VLK bei TLK atsakingųjų darbuotojų, nustatančių mažareikšmės žalos atvejus, kompetenciją;

4. VLK direktoriaus 2014 m. sausio 21 d. įsakymas Nr. 1K-10 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su Valstybine ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos ar teritorinėmis ligonių kasomis, veiklos priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“ – reglamentuoja asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su VLK ir TLK, teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų, kurių išlaidos apmokamos iš PSDF biudžeto, atitikties nustatytiems reikalavimams ir vaistų, medicinos pagalbos priemonių bei ortopedijos techninių priemonių, kurių įsigijimo išlaidos apmokamos PSDF biudžeto lėšomis, išrašymo, išdavimo (pardavimo) ir kitos su tuo susijusios įstaigų ir įmonių veiklos priežiūrą – jos tikslą, vykdymo tvarką ir šią priežiūrą vykdančių asmenų teises bei pareigas. Asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su VLK ir TLK, veiklos priežiūros tvarkos apraše (2014-01-21 Nr. 1K-10) yra nustatytos patikrinimo pažymų rengimo ir teikimo įstaigai ar įmonei susipažinimo tvarka, reikalavimas ekspertizės pažymoje nurodyti sprendimą dėl bendro žalos PSDF biudžetui dydžio ir poveikio priemonių taikymo, reikalavimas nurodyti žalos atlyginimo terminą ir reikalavimas įvykdyti sprendimą per nurodytą terminą. Tvarkos apraše nurodoma, kad ekspertizės pažymą pasirašo įstaigos ar įmonės veiklos priežiūrą vykdančios institucijos (VLK arba TLK) vadovas ar jo įgaliotas asmuo.

5. VLK Ortopedijos technikos kompensavimo skyriaus nuostatuose yra nustatytos funkcijos⁸, susiję su ūkio subjektų priežiūra: <...> kontroliuoti ortopedijos techninių priemonių išrašymo ir išdavimo teisėtumą bei su tuo susijusią sveikatos priežiūros įstaigų ir ortopedijos įmonių veiklą, <...>, vykdyti ortopedijos įmonių veiklos kontrolę pagal skyriaus kompetenciją. Kontrolės funkcija numatyta ir VLK Ortopedijos technikos kompensavimo skyriaus darbuotojų pareigybės aprašymuose.

6. Apskaitos skyriaus funkcijose⁹ ir darbuotojų pareigybių aprašymuose yra numatyta funkcija tvarkyti visų piniginių lėšų apskaitą, gautinų ir gautų lėšų apskaita ir ūkinių operacijų bei įvykių registravimas apskaitos registruose.

7. Teisės ir personalo skyriaus nuostatuose¹⁰ ir darbuotojų pareigybių aprašymuose yra numatytos funkcijos registruoti, kaupti ir sisteminti duomenis Žalų išieškojimo informacinėje

⁶ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.3FD31D538C75/asr>

⁷ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d8f6f0c0a88f11e5be7f919a1e5be/asr>

⁸ http://www.vlk.lt/struktura-ir-kontaktai/Documents/0616%20OTKS_funkcijos.pdf

⁹ http://www.vlk.lt/struktura-ir-kontaktai/Documents/0622%20apskaitos_funkcijos.pdf

¹⁰ <http://www.vlk.lt/struktura-ir-kontaktai/Documents/0612%20teisės%20ir%20personalo%20sk%20funk.pdf>

sistemoje, atlikti duomenų stebėseną, kelti ieškinius, bendradarbiauti su Antstolių rūmais ir antstolių kontoromis dėl išieškojimo pagal vykdomuosius dokumentus.

8. VLK direktoriaus 2018 m. sausio 30 d. įsakymas Nr. 1K-28 „Dėl Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos finansų kontrolės taisyklių patvirtinimo“ – reglamentuoja PSDF biudžeto finansų kontrolės organizavimo VLK, nustato vidaus kontrolės sistemos dalies – finansų kontrolės – tikslus ir veikimą. Nuostatos dėl administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolės, vykdančios ūkio subjektų priežiūrą, šiame teisės akte nėra reglamentuotos.

Išnagrinėjus teisės aktus, nustatyta, kad juose nėra nustatytų VLK priimamų administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolės, vykdančios nepavaldžių ūkio subjektų priežiūrą, tvarkos ir ją įgyvendinančių subjektų: informacijos tarp struktūrinių padalinių susižinojimo procedūrų, kurios užtikrintų gautinų sumų įtraukimą į apskaitą ir žalos išieškojimo procedūrų reikalingumą, nustatytų terminų, per kuriuos turėtų būti inicijuojamos žalos išieškojimo procedūros ir atsakingų asmenų, kurie koordinuotų žalos atlyginimo procesą.

2019 m. rugsėjo 30 d. VLK Ortopedijos technikos kompensavimo skyriaus pateiktais duomenimis, 2018–2019 m. VLK direktoriaus įsakymais iš Ortopedijos technikos kompensavimo skyriaus darbuotojų sudarytos komisijos atliko 8 kontrolės procedūras (žr. priedą). 6 patikrinimų atvejais buvo nustatyta žala PSDF biudžetui (iš viso – 23 704,49 Eur). Atliekant KPT nustatymą paaiškėjo, kad 2 įmonės įvykdė VLK sprendimą, nurodytą ekspertizės pažymoje – atlygino nustatytą žalą PSDF biudžetui. 4 įmonės įpareigojimo atlyginti žalą 2019 m. rugsėjo 30 d. duomenimis neįvykdė:

1. UAB [redacted] – 7406,34 Eur (nuo ekspertizės pažymoje nustatyto žalos atlyginimo termino praėjo 15 mėn.);
2. AB [redacted] – 7993,78 Eur (nuo ekspertizės pažymoje nustatyto žalos atlyginimo termino praėjo 14 mėn.);
3. UAB [redacted] – 1172,18 Eur (nuo ekspertizės pažymoje nustatyto žalos atlyginimo termino praėjo 9 mėn.);
4. UAB [redacted] – 2406,96 Eur (nuo ekspertizės pažymoje nustatyto žalos atlyginimo termino praėjo 1 mėn.).

Bendra iki 2019 m. rugsėjo 30 d. neatlygintos žalos suma sudaro 18 979,26 Eur.

Apskaitos skyriaus duomenimis, į VLK apskaitą nėra įtraukta gautina suma: UAB [redacted] – 7406,34 Eur (nuo ekspertizės pažymos patvirtinimo praėjo 15 mėn.).

Išnagrinėjus faktinius priimtų sprendimų įgyvendinimo duomenis nustatyta, kad priimtų sprendimų įgyvendinimo kontrolė, vykdančios nepavaldžių subjektų priežiūrą, nebuvo užtikrinama.

Korupcijos rizikos mažinimo priemonė:

Teisės aktuose nustatyti VLK priimamų administracinių sprendimų, vykdančios ūkio subjektų veikos priežiūrą, įgyvendinimo kontrolės tvarką ir ją įgyvendinančius subjektus.

Siekiant kuo skubiau įgyvendinti korupcijos rizikos mažinimo priemonę, VLK yra inicijuotas VLK priimamų administracinių sprendimų, vykdančios ūkio subjektų veikos priežiūrą, įgyvendinimo kontrolės tvarkos ir ją įgyvendinančių subjektų nustatymo procesas. Taip pat, vadovaujantis Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu (toliau – CK), planuojama rengti ieškinį bendros kompetencijos teismui civilinio proceso tvarka, nepraleidžiant CK nustatyto trejų metų ieškinio senaties termino.

PRIDEDAMA. KPT vertinimo aprašymas.pdf

Direktorius

Gintaras Kacevičius

Jurgita Šilinaite-Šermukšnienė, tel. (8 5) 236 4166, el. p. jurgita.silinaite-sermukšniene@vlk.lt
 Simona Adamkevičiūtė, tel. (8 5) 236 4181, el. p. simona.adamkeviciute@vlk.lt
 Brigita Skliuderytė, tel. (8 5) 236 4129, el. p. brigita.skliuderyte@vlk.lt